

(Uhlenbeck, Vgl. *Lautl. d. bk. dial.*, 68).

En els dialectes italians es troben també curiosos paral·lels: *fa pişigulis* «fare il solletico» ['pessigolles'] al SO. d'Údine (AIS, m. 682, p. 357), *pittsihorino* «solletico» a Florència (punt 523), *tu mi fai i pittsihóre* (p. 523, SO. de Florència). I per a tota la qüestió a Itàlia veg. SODEGAR.

DERIV.: *Pessigollar* «encara *pessigollan* mon nas lo tuf de la taverna, la fortor de cal xacolater»; «li *pessigollà* fins les entranyes», Pons Mass. (*Colla del Carrer* 10 I, p. 10; *L'Auca de la Pepa*, 271). *Pessigolladis*. *Pessigollaire*. *Pessigollejar*; *pessigolleig*. *Pessigoller*. *Pessigolls*.

¹ Dozy, *Suppl.* II, 526b. És variant de *qaras*, que alguns consideren més clàssic que *qaras*. Els diccs. aràbics els concreten com a «pincer la chair de quelqu'un» o «piquer (un cousin)». A la part aràbigol·latina figuren només els substantius *qarsa* i *qarşa* (p. 160a) amb la traducció llatina deixada en blanc, com ho sol fer quan és una idea molt concreta, de la qual no troba versió exacta en bon llatí; que potser seria 'pessic'. — ² Suposo que cal llegir així, encara que n'hi hagi lliçó ms. *maneres* (deixada pels eds.) no sé si de tots els còdexs. — ³ Sigui o no ben segur el detall fonètic dels altres mots judeo-catalans notats en alfabet hebraic, el conjunt en va semblar raonable en veure'n un facsímil, i en tot cas el mot que ens interessa està escrit pi + iod + sameq + iod + qof: literalment *pysyq*. — ⁴ *Un pessic* per 'bocinet o porció de qualsevol cosa' és general a Bna. i a tot el català or. almenys, i veiem que ve a ser el mateix en el P. Val. Una vegada (1930) em deia Fabra que això podia venir de *peça* + el sufix dim. *-ic* (gir.-vig. sobretot), i arag. etc. En efecte és fàcil que això s'hi hagi sumat; de tota manera caldria descartar ³⁵ que el verb *pessigar* es vagi poder derivar d'això, i no sols perquè aquell sufix tenia -cc- (fem. *-ica*). I recordem-nos no sols que l'àrea del *pessic* val. ens duu lluny de la d'aquell diminutiu, sinó també que el mateix procés semàntic ens ofereixen el cast. i bc. ⁴⁰ *pizca*, el prov. mod. *pessu(c)* etc. — ⁵ *Pizzeche* a Nàpols, per exemple, ja en el «clàssic» napolità Giamb. Basile (princ. S. XVII), si ho entenc bé, 'pessigadetes': «Le levage destramente la lancella da sotta, e, puostoce l' necchie ncoppa, nquattro *pizzeche* ⁴⁵ la spronchiette: ch' a pena fu rasa, che lo prencepe, comme si se sceatasse da no gran suonno, s'auza-je ---», *Lo Cunto de li Cunti*, ed. Benen Croce; ed. 1891, p. 13. — ⁶ Fantàstic encreuament de CALCE i PEDE (*AORBB* I, 22). ¿Què tenen a veure 'taló' ⁵⁰ ni 'peu' amb 'pessigar'? Però *AlcM* recau en el repapieig de la galdosa autoritat de GdDiego. — ⁷ En francès *pince* des de 1521, però aquest i el verb hagueren de ser ja molt anteriors, car el diminutiu *pincette* ja apareix el 1365, i els verbs *espincer* i ⁵⁵ *repincer* ja en el S. XIII. Com a terme de cosmètica femenina i cirurgia va passar del francès a les altres llengües romàniques, i d'altres, manllevat del francès: cast. *pinzas* c. 1475, it. *pinze* etc. I igualment al català, on també ens vindria de la forma occitana: ⁶⁰

pinsadoiras 'pincas de cirurgià' ja en R. d'Avinhon, c. l'a. 1200 (*ARom.* xxv, 80), oc. ant. *pinsat* 'elegant' (*PDPF*). D'aquí Eiximenis «porten les ceyles arcades e pintades e *pinçades*» ('arrencats els pèls amb pincas'), prosificat en el *Llibre de les Dones*, f° 42r1, 9, *EntreDL* I, 170v.28; «les viudes --- que van ab les celles *pinsades*», S. xv, *Sermó del Bisbetó* (*BCEC* 1910, 52). 'Retocat, repolit': «Lo que reporte / --- / sia remès: / no pas scapçat, / partit, trencat, / per vehedós / --- / mas sols *pinçat*, / e corregit, / limat, legit / ---», JRoig (*Spill*, 154); *pinçar tals conceptes* 'subtilitzar, refinar', versos proemials anònims de l'ed. de 1531, del *Spill* (v. 2i). El substantiu *pincas* fou sempre mirat com a objecte femení: «tres estugs gornits de tesores, ganivets, punxós, *pincas* e altres asines de dones», doc. ross. de 1421 (*InvLC*); «*pincas* pera celles: volsella», Nebrissa; «COSES DE DONES: crespas: crispas; ornamentals del cap: redimiculum; les *pincas*: forcipula; lo escura-orelles», OPou, *ThPu.*, 312. I els derivats verbals *espincar*, *espincadora*. — ⁸ *fer kosigétes* a Maella, f. *kosuáines* a Calaceit, segons les enquestes de Casac., 1923, per a l'*ALCat*.

Pèssim, *pessimisme*, *pessimista*, V. *pitjor* *Pessó*, V. *peça*

PESTA, mot mig-savi, provinent del ll. PĒSTIS 'ruïna, destrucció', 'flagell, plaga', 'epidèmia'. □ 1.ª doc.: fi S. XIII?; 1507 (*AlcM*).

Potser ja figurava en l'original de les *VidesR*, on parlant de l'epidèmia que feia estralls a Roma, i traduït «*pestis* illa cessasset» (192.1), llegim que «Sen Gregori vesec l'àngel de Déu sobre lo castel --- ab lo coltel tot sagnent que tenia treyt, e que'l tornava en la coltelera: e entès Sen Gregori, que *aquela tempesta cessàs*, e --- fo apelat puy's lo Castel de l'Àngil» (f° 73r1, n. 10), car per més que els copistes de tots dos mss. hi coincideixin, és ben versemblant que el monjo traductor hi vagi posar *pesta* i la interpolació *tempesta* sigui deguda només a ignorància dels escribes, en un temps en què el nostre mot encara era un cultisme poc divulgat.

Calmette dóna unes 65 mencions d'allusions a la «*peste*» en la seva correspondència oficial entre les ciutats de Perpinyà i Bna. en els Ss. xv-xvi, des del document 86 fins al 214 (veg. els índexs, en *RLR* LXV, 98); hi trobo el mot, per exemple, en una carta de 1561 (*RLR* LIII, 401), o en una de 1587: «Lo mal contagiós de *peste* és en dos llocs comarcans de la ciutat de Carcassona, lo hu dels quals se nomena Montirach y l'altro Mila Petit» (id. id., p. 411).

Desmentim del tot la indicació de timbre vocàlic que dóna *AlcM*: no sols no es pronuncia pertot, com diu, amb è oberta, sinó que en el Princ. es pronuncia pertot amb e tancada, i no recordo haver-l'hi sentit mai amb è oberta; almenys responc que amb é se sent en tot el cat. or., i gran part, si no el total, de l'occidental.¹ Sí que és veritat, en canvi, que sona amb è oberta a Mall. i el P. Val.: «LA SÈU DE VALENCIA ---